

Изази Суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ за годину
ф. 6, за по године ф. 3,
за четврт године ф. 1 и
50 новчића.
За АУСТРО-УГАРСКУ
за годину ф. 6, за по год.
ф. 3, за четврт године ф.
1 и 50 новчића.
За СРБИЈУ за годину
ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕЋЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у
плаћеним писмима непо-
средно администрацији «Гл.
Црногорца» на Цетиње, а
може се и картом упут-
ницом на пошту у Котор.
Дописе шаљу се уредни-
ству. Рукописи се невраћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе веће
и на дуже вријеме мање.

Телеграм.

(Из књажевског главног стана.)

Командир Пејовић јавља, да је
28. Јунија разбио Турке на Тари
(Недалоко од Колашина, Пр. Ур.) и
да је узео шест турскијех села. Ту-
рака много погинуло.

Кисело грозђе.

Никада ваљда небијаше љепше
присподобе, него што се данас може
учинити од Турке и њезинијех Тур-
ковића са оном лисицом, штоно у
највећој похлени немогући досећи
грозђа, окрену му лукаво леђа, и да
срамоту покрије рече: «Кисело је, ја
га нећу!» —

Да се ко пред мјесец дана усуд-
дио рећи, да Сулејман-паша није
наканио доћи на Цетиње, били би му
се смијали и полупотурице, одкуда ли
не порта и њезини министри, који
бијаху веће одредили и гувернера за
Црну Гору; неби му биле повјеро-
ваде ни цариградске странеке дипло-
мате, који с тврдом вјером знајаху
свијету и својем владама јављати,
да је «порта овога пута тврдо одлу-
чила, да ће Црну Гору не покорити,
него управ и скорјенити, уништи-
тити». Каквом ти поругом и под-
смијехом небијаху предуретане наша
довикивања и увјеравања: «Лагано
Турци; несејците ражња, зец је још
у шуми! Сулејман вам, јада, тражи
«Вучјега-Дола»! — И кад се наше
увјеравање више него испуни, кад
Сулејман код Острога уђе у нови
«Вучи-До», још гори ол лањскога (јер
је из овогодшњег Турчин грђи ума-
као и много даље побјегао), умјесто
да кавалорски пр знаду свију бруку
и да се поклоне нашем сигурном
предвиђењу; они ти се свакојако вр-
поље и хоће као да свијет увјере, да
они у Црној Гори нијесу ни имали
никакве ратне цијељи, него да су
хћели, најречијем путем, преко Зете,
ударити пут Цариграда, дочим веле,
да њихова бука и вика са «истреб-

љешем Црногораца и уништењем
Црне Горе» није била ништа него
проста шала са некијем ваљскијем
дипломатима, који су то, као готов
грош, у свијет разгаламили. Неки чак
и замјерају Сулејману, што није оти-
шао преко Старе Србије пут Цари-
града, зашто је ишао врлетнијем (!)
црногорскијем путем. — Е, да, «грожђе
је кисело, а Турци хоће само грож-
ђе зрело; нама није била никада
ни намјера зобати грожђе у црногор-
скијем винограду!» «Но, ма како се
и насукали Турци, они се опет тјеше
тијем, што се нијесу опарили они са-
ми; они веле, ако су нас опарили
Црногорци, а ми смо опарили јевроп-
ске дипломате, који у сљепилу своје
антиславенско мржње невиђаху већ
ништа друго, доли Црногорце» истри-
јебљене» а Црну Гору уништу и
«пред ногама Његова Султанског Ве-
личанства».

Ко је више патрчао, ко ли се
више чеше иза ушију, јели Турци или
њихови лавовијерни дипломати Тур-
ковићи, није наше истраживати, нек
се сами мјере и начињају. Нама је
само до тога стало, да тијем лукави-
јем ошуреницима свимомо лисичију
образицу, и да их свијету предста-
вимо у потпуној њиховој брукавој
муци и голотињи.

У ту цијељ нужно нам је, да
разложимо ратне планове Турке и
Црне Горе прије њихова судара на
Кретацу, код Спужа и на Јеловици.

Ко је имао ништо здравијех очију,
те је гледао, ће Црногорци пунијех
6 неђеља стоје мирни и у потпуној
дефензиви на својем границама, тај
је могао без сваке муке закључити,
да је био ратни план Црне Горе, чу-
вати своје границе од турскога напа-
даја. Што се је црногорска војска
спустила била до Кретаца, то је из-
ишквалило поштење њезина оружја, које
је имало чувати демаркациону ли-
нију признатог му земљишта. Не за-
приказати фијаско турскога нападаја
на Црну Гору у потпуној његовој
свјетлости, нужније је од нашега

познати турски ратни план и виђети
му ратну цијељ. За ову наћи и по-
годити, не треба нам тек нагађати и
комбиновати. Сулејман-паша јавља са
Острога у Цариград: «Сутра ћу се
у Зети сјединити са Али-Сајибовом
војском, и одма ћемо наставити пут
у Цетиње». Дакле, ратна цијељ нај-
новијег турског нападаја на Црну
Гору, била је: Уништење Црне Горе
и њезине војске тако, да после тога
може сва турска сила, што је проти
Црној Гори дјелала, кренути проти
Русији, без да се мора бојати црно-
горске инвазије у Херцеговини. С
једнијем махом хћело се је три мухе
ухватити: Црну Гору «уништити»,
Босну и Херцеговину обезбиједити и
после свега тога турску војску проти
Русији знатно појачати.

Ето нам дакле ратне цијељи
једне и друге од ратујућих странака,
које се могу у ове ријечи сабрати:
Црна Гора има бранити своју земљу
од турскога нападаја, дочим је Тур-
ска, in summa summatim, имала да
Црну Гору «уништи». Турци напа-
доше, Црногорци се бранише; бој
трајаше три неђеље, и сврши се уз-
м кнућем или боље, умакнучем Су-
лејман- и Сајиб-паше у Стару Србију.
Црногорци обранише земљу, и с тијем
испунише свој првобитни ратни план;
Турци, осим што «неуништише» Црне
Горе бише од ове на свијем линијама
разбијени и потучени. Црна Гора оста
прослављен, снажна и слободна;
Турска нишк обезбиједи Босне и Хер-
цеговине нити појача своју војску
проти Русији. Турска није извела
свога ратнога плана; она није постиг-
ла своје ратне цијељи, она је изгу-
била јуначки меџдан, она је постра-
дала.

Ето тако данас ствари стоје, а
Турци и Турковићи нека чине какве
ним драго мајмунике скокове; све је
залуду: Истина и после остане исти-
на, а од илузија неможе бити ништа
него илузије. Ту непомаже све лиси-
чење. Па сад макар Турци у муци
говорили: «Да су славно Црном Гором

прошетали», или ако воле и то, «да
су Црногорци код Острога на њих
пунијех девет дана оз Ђрковијех
острагуша кобасице а из Круповијех
острагуна бутеље пива (бире) бадали,
те да су тако од Црногораца гошћени,
цијело то вријеме играли и цјевали!»
А најпосље, ако ће баш попут тете
лије, рећи, да им је црногорско «грож-
ђе кисело», нек им је просто, ми ћемо
им вјеровати. —

Ратне вијести.

I.

Са црногорско-турског бојишта.

На нашем бојишту почимљу веће до
гађаји да се наново развијају. Наша одје-
лења на сјеверноисточној граници почели
су, да се користују са постигнутим успе-
сима проти душманину на тој страни. По
што се је Мехмед-Али-паша из Васоје
вића потегла у нутарњост Старе Србије,
свој прилици у Софију или према Тесалији
то су наша тамошња одјелења могла да
наставе пут свога продирања према Кола-
шину, те су веће, као што нам саопштав:
брзојав тамошњег командира г. Пејовића
успјела да пријеђу ријеку Тару и да зау-
зму 6 турскијех села на тој страни. Бе
сумње ће се продирање даље наставити
У овом боју учествовало је, разумије се
само мало низама, редовите војске турке
као чести посаде из Колашина; ту бијаш
највише домаћи Турци из поменутије
села на Тари.

Херцеговачки Турци, које Сулејма
проти њихову очекивању хоће да вод
проти Русији, настављају своје бјежање
турске војске код Скадра и Бара, те се пре
Аустрије враћају кући. На свом поврату
казују они, да се враћају са хабе и да им
море љуто нахудило. И преко Брда, од Си-
жа и Подгорице, укачу поједини Турци
особито Никшићи, ће без изнимке биве
хватани од наше војске. Догодило слу-
јева, ће су црногорске жене заробиле
неколико таквијех бјежалица.

II.

Са руско-турског бојишта.

Са Дунава немамо никаквијех да-
јех вијести. Без сумње је, да се опер-
ције даље и настављају те ће нам уч-
тити и вијести, док се исте обаве. У
винама говори се много и коопераци
сарадњи румунске војске са руском,
су већ неки у стању, да предекажу си-
ри ирелазак Румуна код Видина у Б

ПОДЛИСТАК.

Посвета.*)

Господару Црне Горе,
Коју никад турског мора
Не моглоше сломит вали!
Поред сунца славе Твоје
Шта ће Теби пјесме моје?
Шта ће жижак да се пали?

Пирамида горостасна,
Поносито што се диже
До висина плава неба,
Неколико зрна праха,
Што к'о дођу, тако прођу,
На свом врху слабо треба.

Оно сунце, што ће сјати
Док свјетова божјих траје:
Духом Твојим створио си,
А поносу пирамиду,
Што ће вавјек постојати
Мачем себи дигао си!

Ал видеда неба Твога
Бесмртности зашт' навађат',

Прва дико епископом роду!
Кад с' народи клавају Ти:
И к'о кнезу, и к'о пјевцу
И к'о борцу за слободу!

Мита Поповић.

Трново

стара престолница бугарскијех царева
и крајева.

Као што сва Бугарска, тако и стари
царски град Трново, кога Руси неки дан
Турцима отеше, слави данас своје ускр-
сење. Трново је један од најљепшијех
градава на балканском полуострову. Мо-
лтке веле у својем писмима: Неможе се
замислити романтични град. Он лежи на
ријечи Јангри и бијаше до јуче сједиште
једнога паше и митрополита, те има до
30.000 становника, који имајаху и 2—3
школе. Свиlena и памучна пређа главна
је радња житеља. Недалеко од Трнова
лежи велико село Загорје (Албанари).
Ње су некада трновски великаши а у каш-
ње вријеме митрополити љетовали.

Старобугарски царски град лежи на
сјеверном подножју балканскијех гора
и подиже се амфитеатрално на стрмијем стра-
нама трнух брежуљака, који прилично
високо стрше. На први поглед можеш по-
знати, да се град дијели на хришћански
и мухамедански крај. У првоме па-

дају ти у очи куће на више спратова и
црква св. Ђирила и Метода са двије
куле, дочим из турскога краја између кућа
стрше, мунаре турскијех димија са сјај-
нијем лименијем крововима. Улице у Тр-
нову врло су уске и врло хрђаво поп-
лочене, као већ свуда по Турској. Међу
знаменитије споменике у Трнову може се
рачунати: Саборна црква св. Апостола
са старинскијем фрескама и славенскијем
писмима; затијем црква 40 мученика,
у којој су покопавани бугарски цареви и
крајеви и у којој се такође још налази
старославенскијех и грчкијех натписа, и
најпосље храм св. Петке. Све ове цр-
кве бијаху обраћене у мошеје. Храм св.
Димитрија, у ком су круњени бугарски
цареви, данас је само рушевина. Од «во-
несенског храма», кога називаху
«мајком» свијех бугарскијех црква, нема
данас ни трага, да, незна се ни толико
јели био у доњем или горњем граду.
Недалеко од Трнова простире се Морно-
Поље, на коме Турци после пропасти
бугарскога царства, по савјету Грка, са-
сјекосе све бугарске праке.

Трново, које је до пред неколико
година било престоницом турскијех гувер-
нера Бугарске, јест, и ако лежи далеко
од Дунава, право душевно и трговачко
средиште цијеле земље. Производне бал-
канске долине продају овђе своје проз-
воде. Трговину мјеста посипшује и та
околност, што се у њем стјечу путеви са

свијех страна Бугарске. У Маријав
пољу, крај Трнова, налазе се вели
творнице Бугарина Кара-Гиосогла,
се приправља свила, брашно и оцат. Ла
обуставиле су фабрике радњу, јер је Ка-
Киосоглу морао побјећи да спасе гла
од дивљаштва башибозука.

Писмена историјска предања о Т
нову почимљу десетијем столећем, ка
владајућа породица Шишманда ту
дигла своју престоницу, и кад су насл
ници цара Асења одивлен концем 12.
љећа ратовали проти Грчкој и долазил
побједоносним војскама до под зидове
Цариграда. У то вријеме (1186), кад
понови бугарско царство, постаде Три
престоницом царева. Никита Конст
те с веле, да Трново тадај бијаше најле
и најтврђи град на свем балканском п
острву. 1196 био је у Трнову убијен
цар Асењ. Год. 1205 бијаше овђе да
ски цар Балдуин у ропству држа
најпосље погубљен. У кратко, сви н
главити догађаји бугарскога царства
ђаху своју позорницу. У тринајестом ви
уђоше у Трново грчки цареви и год.
турске чете.

Колико год је Трново важно за
гарску историју у погледу политич
и народном, толико знатно је о
односно цркве. Од почетка 13. до 14.
вијека бијаше Трново столица с
сталнога бугарскога патријарха. Буга
владаоци настајаху одма, да буга

* Другу књигу својих пјесама посветио је г.
Мита Поповић свијетлом књазу Николи и
ово је посветна пјесма. И овом приликом
препоручујемо топло публикашој пјесме
Митине, што су сада у штампи. Уред.

гарску. Много се помињу и уговори, који да су учињени између Русије с једне и Румуније и Србије са друге стране. Знаће се на скоро, што је у ствари.

Са Азијског бојишта стигао нам је при завршетку прошлога листа, брзојав, који доглашава, да је генерал Тергукасов потукао ону турску војску, која је од ванског језера продрла према Бајазиту и околела овај град, кога су Руси пролетос одма трећи дан после ратног навјештаја били отели Турцима. Ова турска војска бројала је 30.000 и она је баш том својом диверсијом учинила могућим Муктарпаши, да пређе у нападај из обране. Ова војска састоји већим дијелом од Курда, који су били постављени на проти Перзији, која се, би рекао посредовањем Инглеза, помирила са Турском. Но пошто је тај кор Курда сузбијен према Вану, то ће и Тергукасов моћи да настави своје првобитно наступање проти Ерзеруму.

Бесједа

којом је Његова Свјетлост Књаз српски, Милан М. Обреновић IV., отворио овогодишњу редовну народну скупштину у Крагујевцу.

Поштовани посланици!

Од како смо се последњи пут растали, извршили су се у нашој отачбини важни историјски догађаји. Ако се Ја, и после састанка велике народне скупштине, враћам на ове догађаје, то чиним једино, да с вама заједно констатујем труде, које Србија подноси на путу да одговори својем народном задатку. Више од осам мјесеци издржавала је она велике ратне терете, а четири мјесеца стајао је српски народ на бојноме пољу у борби са једном великом царевном, која против нас бјеше извела у бој једну своје редовите и нередовите војске. Против околних навале имали смо ни на дугој, а природно отвореној одбранбеној линији нашој несаму непријатеља да завлађујемо, но и своја огњишта да заклањамо од пустошења, којим је наш непријатељ рат водно. За све то вријеме јоказало је српски народ издржљивост и жртвовање, којем се он смије похвалити, а које Ја само с признањем споменути могу.

Историја, која се осврће само на куп појава и њихову природну везу, цијениће нашу борбу, и Ја несумњам, да је она наш рат уписати Србији у заслугу. Исто тако смијемо ми с поуздањем огледати и на плод, који ће викнути из проливене крви наше. Прави резултати вако великих потреса обично несједују прагајима узастопе. Крв наша неће орати узалуд проливена ни за вјечне кришћане, ни за човјечанска осјећања, ни за будућност српскога народа.

Кад сам Ја, по саслушању велике народне скупштине, закључно мир са отоманском Портом, обзанио сам својом вагом народу, да се судбина нечовјечких кришћана налази у јачињем рукама. Ми смо могли прекинути рат без опасности свету ствар, која је била предмет наше борбе.

Догађаји су брзо потврдили Моје

рјечу ослободе од утјецаја грчкога патријарха у Цариграду. За владе цара Ивана Јаше се, шта више, бугарска црква сјединила са римском; но то јединство потрајало је само за кратко, јер већ наследник цара Ивана измири се са цариградском и предсезе са римском црквом.

С провалом турском и са уништењем самосталности Бугарске проваде и трноски патријархат, и Бугарска дође опет под духовну област цариградског патријархата, који својим наметањем Грка (анарија) бугарској цркви кроз вјекове даваше бугарској народности грђе ране, а сами Турци; вјекови борбе требаше се бугарска црква пред неколико година изтрже из тога крвавога господства грчке цркве. И као споменик на некадашњу црквену самосталност бугарску задрже се «бугарска митрополија». Као најважнији душманин бугарског народа у нове вријеме показа се фанариошки митрополит Хиларијон, који 1837 г. у Трнову варварским начином сагоре небројане славенске манускрипте, који бијаху вјени у саборној цркви у Трнову. У тој сједници два важна синода који бављаху истријебљењем Богом и његовим.

Српски народ веже за Трново осоа успомена, јер у њем је преминуо српски патријарх и просвјетитељ, Свјетосаво.

ријечи. Недалеко од наших граница вију се већ побједоносне заставе цара ослободитеља на челу његове храбре војске.

Долазак Његовог Величанства у свој главни стан у сусједној румунској држави да Ми је прилику, за којом је срце Моје жудило, да му у име своје и свога Народа поднесем најдубљу захвалност за моћну заштиту, за коју је Он отачбини нашој у тецају лањских догађаја указао.

Као што сам захвалном душом испунио ову дужност, тако вам и радоснијем срцем могу обзанити, да је веледушни монарх урођеном добротом примио нашу захвалност, да Ме још милостиво увјерио и о даљој очвикој бризи, коју Он води о Србији и о српском народу.

У овако повољнијем за нас околностима можемо спокојно приступити нашем законодавном раду, за који сам вас сазвао.

Природно је, да ће, услед поменутијех догађаја, финансијско питање заузети најважније мјесто међу законским предлозима, које ће Моја влада пред вас изнијети.

Господо посланици! И ако се Србија данас користи благодетима мира, догађаји, који се око нас развијају, тако су од замашне важности, да нам благо наше отачбине налаже навјећу обзиривост. Погрјешан правац у овјем судбоноснијем тренутцима, да, и само какво несмотрено закључење могло би да нам замути лице, не изгледе, који сада пред нама стоје. Ви сте већ дали доказа разборитости и патриотизма, да ја могу с пунијем поуздањем очекивати, да ћете ви, сви до једног, прокинути озбиљношћу времена, сложено између себе, сложено са Мојом владом радити, да одржимо Србију на оној моралној висини, на коју је пред свијетом изнишпа својим народнијем самопрегортањем. Тада тек, Господо, садашњи и будући нараштаји имаће да вам захвале што сте несаму одважно одпочели, но и достојно завршили најзначајнију периоду нове повјеснице српске.

Мило ми је најпосље, што вам могу навјестити, да је провиђењу било угодно, да мене обдари сином, а Србију наследником престола, АЛЕКСАНДРОМ. Рођен у овако пунозначајнијем данима, он ће очувати и спомен свога времена и задатак наслијеђен од својих предака, а Моја ће брзина бити, да га одгајим у оној љубави к својем народу, којом овај династију Обреновића непромјенито прати од знаменитог дана Таковского кроз сва на и најтежа времена.

Скупштина је отворена. Бог нека благослови ваш рад!

У Крагујевцу, 20. Јунија 1877.

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV. с. р.

Преглед новина.

«Политик кореспонденција» има овај значајан допис из Цариграда:

Као што је познато, продријеше Руси 10. Јунија п. ст. у Добручу. А дан прво тога бијаше у овјешњем срашћерату држано ратно виђење под предједништвом Султана, у коме Редиф-паша са великом свечаношћу читаше опширан извјештај сердар-екрема Абдул-Керим-паше, у ком турски главни заповједник војске доказиваше искључујући сваку сумњу, да Руси не са најневјеројатнијем губитцима немогу никако пријећи на турски бријег Дунава. Он наведе у свом извјештају све своје предузете мјере, које да неће дати ни близу приступити, и тврђаше најформалнијим начином, да Руси у овом рату немогу никако доћи у Румелију. Овај извјештај учини најповољнији упечат тако, да Султан, који у последње вријеме бијаше постао нешто врло нервозан, даде на Абдул Керима управити најлакши телеграм.

Двадесет и четири сата касње стиже вијест, да су Руси прешли Дунав. Човјек си може сад мислити, како овај глас потресе Султана, министре и становништво Стамбула. Истина, узеше се тјешити тој мишљу, да провала Руса у Добручу нема никаква значења, и да је ова руска операција у пркос намјери руског главног штаба само зато наређена, да се тијем даде нека задовољствена узбуђеном јавном мишљењу у Русији услед потпунога пораза Црногораца. Најпосље утврди се увјерење, да турска војска неће оклиевати, с тијем, да Русе пождене у Дунав и преко њега. Ове турском штабном подржаване мисли умрише стамбулско становништво, те се сад само чекало испучење ово прорицања турскога новинаста.

Што се тиче анатолскога бојишта, то турски званични телеграми непрестају јављати свагдашњи сјајнијем побједима. И узаше Бајазита јест ствар, која се нема

захвалити турским трупама, него једном коњаничком кору Курда, који је од перзијске границе изненада стигао Турцима у помоћ. Но жерте, којима је овај успјех постигнут, чине, те Турци жале, што Бајазит још и данас није у рускијем рукама. (Чуда и покора од овога слајенога свијета, што Турцима тврдо вјерује! — Бајазит није никада ни отишао из рускијех руку, и управ онда, кад су Руси 30.000 турске војске код њега потукли, слави дипломачки дописник «Пол. Кор.» турске триумфе код Бајазита! — *Arme Retrogene*, кад ће те се свјетовати? Пр. Ур. «Гл. Црног.»). Пролазак курданскијех избавитеља кроз турске земље управ је грозан за њу. Сву околицу око Бајазита похарали су и опустошили а поменути град тако заузели (Чујте, чујте; а нијесу га ни видјели! Пр. Ур. «Гл. Црног.»), да ће се тога његови становници дуго сјећати. С пријатељем и непријатељем једнако поступају ови дивљи разбојнички клатежи; они свакога пуцрају и мрцваре. Кад се доволно напртише плијеном, вратише се назад а мјесто препустише турским властима (Тако је ономе, ко Турцима вјерује! — Турске власти нијесу ни виђеле тога града, јер је у њем била руска посада. Пр. Ур. «Гл. Црног.»). Један дио овјих жалосних бранитеља отачбине узмаче преко персијске границе назад, дочим други побјеже у Ван, гђе ће арменско становништво жуто да осјети њихово присуство. Страдање хришћанскога становништва у Вану јест нечувено, и несрећом турска влада није у стању (Као да је она боља! Пр. Ур.), да их брани. Анархија у овјем крајевима већ је превршила, и ако тако потраје дуго, то ће тамо хришћански елеменат бити сасвим искоријењен.

У Добручи крећу се Руси према Мечидији и Кистенци. Два јуче одгуд стигавша Лојдова параброда била су начиткана турским бјегунцима. Ко икако може бјежи, и само сиромашне и оскудне обитељи остале су на мјесту. Руски предваци већ допиру до Кара-Мурата, 3 сата од Кистенца. Бјежећи од Руса башибозуци и Черкези робе несаму хришћанска села него су скоро сасвијем разорили мјеста Каргаљук, Сари-Ситли, Касап-Кој и Кара-Јусуф. Заоставше хришћанско становништво овјих мјеста, пошто му је пограбљено све добро и имање, већим су дијелом ове нечовјечне хорде измрцвариле. Остата говеда продавана су у Кистенцу по 30 пијастара комад, а овце по два и по пијастра, но при свем томе немогаху ти разбојници ваћи довољно купаца за своју робу. Инглешки мјесни параброд «Кокатри» те инглешко-француски консулати у Кистенцу учинили велике услуге хришћанском становништву, бјежећем пред јагањима башибозука. Барке инглешкога бродо ипле су у Каргаљук и довезоше више од 200 рањенијех мужева, жена и дјеце у Кистенце. Инглешки морнари вађоше у сокацима реченога села људске љешине стрпане једну сврх друге. Напротив, мора се исповијети, да су се турски становници у Добручи врло добро владали, чинећи велике напоре, да некоје хришћанске обитељи истргну из панца башибозука (?). Но при свем томе катастрофа је потпуна. Судбина Хришћана у Бугарској, ако Руси узнапредују, биће свуда таква. Ми, који познајемо својства овјих крвасијех башибозука, имамо велика разлога, предвијати врло жалосну будућност за хришћанско становништво у унутрашњем турскога царства.

У прејучерањој сједници турске коморе учинио је мухамедански заступник Јеничерли-Заде, који се је за вријеме свога засједања одликовао слободоумљем и самосталношћу карактера, један предлог у погледу Црне Горе, којим је се позивље Порта, да према овој поступа енергички, неслушајући могуће јевронске интервенције, и на концу да за посве ријешни црногорско питање тако, да се једном одстране периодични замршаји, који из Црне Горе потјечу (Да је г. посланик Заде био код Острога, видно би да није лако «тећи као рећна». Пр. Ур. «Гл. Ц.»). Предлог буде једногласно са донадањем усвојен.

«Московскија вједомости» говорећи о одношају Аустро-Угарске напрема нечовјечном рату вели међу осталим следеће:

Удржавајући Србију, Аустро-Угарска угушује босански устанак, и допуштајући у исто вријеме Турцима достављање ратнијех потреба преко свога земљишта, аустројске власти ускраћују босанским усташима добављање хране, при свем томе, што се храна није никада брјојала у ратни плијен. . . . Страшна крвава жертва, што их принесоме Црногорци падају на главу аустро-угарскијех министара и окривљују их пред историјом. Црногорци учи-

нише чудеса од јунаштва, но издржани од њих нечувени бој стао их је толико живота, колико неизгубише за цијелога прошлогодишњег рата.

Избавише се од душманскијех хорда ти неустрашими горски орлови, но њима већ грозни глад! А ослободили их се за посве? Благодарени мјерама учињеним од стране Аустројске односно Србије и босанскога устанка, Турци бијаху у стању, послати 60.000 војске проти несавладивој Црној Гори. Четврти дио те силесије они оставише на путу, но они се прикупају да обнове нападај и критички минут за Црну Гору још можда предстоји. Страшно је и помислити, колико их жертава још чека, и неморају ли оне бити бескорисне за што веће задовољење Аустројске, дочим тијем херојима нема од никуда помоћи, док се међутим Турцима јавно пружа помоћ. То даље неможе трајати. Аустројска треба да одабере, или поштену неутралност или отворену сарадњу у сајазу са Турском.

Чујемо за некакво успоредно дјјество Аустројске с нама. Непотина се дивно даде сквати с ријечима. Проти Турској не треба нама (Русији) помоћи или савезничке радње Аустројске. Успоредно посредовање значи, да Аустројска продвја могућност, да у «згодно вријеме» пође с нама, но не никако проти Турској него да јој помогне проти нама. Успоредно дјјество значи, да би Аустројска заузела Босну и Херцеговину, чиме би избавила порту не толико од брже мучити се са тамошњијем усташима, колико би јој учинила могућим, да сву находећу се тамо своју војску, као и ону, што данас пазу на Србију или ради проти Црној Гори, — пошале искључиво проти Русијама, прешавшица Дунав, који би имали да десетцима хиљада својих војника плате добре услуге Аустројанаца.

«Малчестарски Гвардијан» пише о Црној Гори ово: «Црна Гора представља неурекидност српске независности; но Скадар, стара колијевка српскијех кнезова, и котор, пристаниште једнога од најславнијех српскијех царева, оба два лежећа на подножју Црне Горе, сад су тврђаве, и растављају је од мора. У почетку овога стољећа Црногорци, тада вјерни сајузници Инглешке, освојише Котор из руку францеца, но инглешка «дипломатија» показа своју благодарност с тијем, што даде Котор у подручје Аустројске.

Сад, истина, имала је дипломатија прилике да поправи своје крето дјјело. Јуче још на мом путу кроз Суторину, уски комад Херцеговине, који се тиче мора, видно сам црногорску заставу гђе се изпово вије на јадранском морском пристаништу. Савезно оружје Црногораца и Херцеговаца извојевало је тај излазак на море, и богата равна, бесконачно драга за ове невољне брђане, већ је обрабена њиховијем бескрајнијем трудовима, као што прво никада небијаше обрабеном. Но дипломатија, вијерна својем предањима, већ је спремила предају Суторине Аустројски, у случају, ако Турци небуду у стању, да је натраг отму.

ЦЕТИЊЕ 4. Јулија.

Овје је јуче присијео инглешки конач г. Грин на свом повратку из главног књаж. стана.

Позив на предплату.

Концем Јунија изашла је предплата многијем од наших предплатника. И да се редовити пошиљање листа непрекида, молимо, да се са обновом претплате што раније попашти. Цијену листа види на челу истога.

Књижевност.

О Г Л А С.

У Н. Саду у штампарији г. Арса Пајевића изашла је нова књига на 64 стране под насловом.

Српско-турски рат.

РАТНЕ БИЉЕШКЕ

добровољца

Милутина Спасића.

Може се добити за 30. новч. код г. Косте Лере у Новом Садуу.

У државној штампарији.